

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2\*  
DEVELOPING A PROGRAM TO STRENGTHEN LEARNING LEADERSHIP OF SCHOOL  
ADMINISTRATORS IN THE MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL  
SERVICE AREA OFFICE 2

ภิรมยา โพธิ์รินทร์<sup>1</sup>, พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ<sup>2</sup>  
Phiromya Phorin<sup>1</sup>, Pacharawit Chansirisira<sup>2</sup>  
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม<sup>1,2</sup>  
Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.<sup>1,2</sup>  
Email : 64010581037@msu.ac.th

**บทคัดย่อ**

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 144 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 และประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการบูรณาการความหลากหลาย ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร 2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 6 Module Module 1 การเรียนรู้เป็นทีม Module 2 การบูรณาการความหลากหลาย Module 3 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร Module 4 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ Module 5 ความคิดสร้างสรรค์ Module 6 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

**คำสำคัญ :** 1. โปรแกรม 2. การเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

### ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) study current conditions, desirable conditions, and the needs to strengthen learning leadership of school administrators in the Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2 and 2) develop a program strengthen learning leadership of school administrators in the Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2 The Mixed Method Research was divided into 2 phases. Phase 1 was to study current conditions, desirable conditions, and the needs to strengthen learning leadership of school administrators. The samples were 144 school administrators in the Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2 by using table of Krejcie and Morgan through stratified random sampling technique and research instrument was scaling questionnaire. phase 2 was to develop a program to Strengthen learning leadership of school administrators in the Mahasarakham Primary Educational Service Area Office 2. And evaluating the program by 5 experts through purposive sampling technique and research instrument was an assessment of appropriateness and feasibility of the program. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and modified priority index.

The results showed that; 1. The overall picture of current condition of learning leadership of school administrators was at mean level and the desirable condition of the learning leadership of the school administrators. Overall is at a highest level. The necessity assessment to the development of Learning Leadership of school administrators which ordered of the needs assessment from more to less were Creativity, Powerful Environment, self-directed learning, Team learning, Integrating Pluralism, The apply technology to the performance of management. 2. Program to strengthen learning leadership of school administrators in the MahaSarakham Primary Educational Service Area Office 2 were consisted of 6 modules : Module 1 Team learning, Module 2 Integrating Pluralism, Module 3 The apply technology to the performance of management, Module 4 Powerful Environment, Module Creativity and Module 6 self-directed learning. The

results of overall program evaluation were high level appropriate and the possibilities are at the highest level.

**Keyword :** 1. Program 2. Strengthen Learning Leadership 3. School Administrators

## 1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ยุคของการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องมีผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมและเป็นมืออาชีพ จึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน (กนกอร สมปราชญ์, 2560)ซึ่งภาวะผู้นำการเรียนรู้ถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นกระบวนการเสริมสร้าง ช่วยเหลือ สนับสนุนการปฏิบัติการเรียนรู้ให้บรรลุผล และสร้างสิ่งแวดล้อมที่มีพลังต่อการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นโดยผ่านการกระจาย การแบ่งปัน การเชื่อมต่อกิจกรรม และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ภาวะผู้นำการเรียนรู้จึงนับว่ามีความสำคัญในยุคปัจจุบัน และจำเป็นต้องพัฒนาครูและผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ก่อนจะไปสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ (Marquardt, 2000) การพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถความเป็นเลิศทางวิชาการ พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ ซึ่งจากการศึกษานโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จะเห็นว่าให้ความสำคัญกับพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และพฤติกรรมภาวะผู้นำมีผลต่อการพัฒนาผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีภารกิจหลักคือ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรกำหนด แต่จากรายงานผลสอบระดับชาติ O-NET ปีการศึกษา 2563 ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2564) พบว่า ผลการทดสอบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ยทุกรายวิชาเท่ากับ 39.23 และ 31.50 ตามลำดับ ผู้ที่รับผิดชอบสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ ดังกล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องหาวิธีการ เพื่อพัฒนาและยกระดับการเรียนรู้ให้สูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2564)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อนำผลจากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จำเป็นและเหมาะสม

## 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำ

การเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2  
 2.2 เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

### 3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหาร

3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

### 4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา หรือรองผู้บริหารสถานศึกษา หรือรักษาราชการในตำแหน่งรองผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 229 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 144 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา หรือรองผู้บริหารสถานศึกษา หรือรักษาราชการในตำแหน่งรองผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีวิธีการสุ่มดังนี้

2.1) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 144 คน โดยกำหนดตามสัดส่วน

2.2) วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม

3) เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ทดลองใช้ (try-out) จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.96 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.97 และเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1) ศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านภาวะผู้นำการเรียนรู้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) ร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

## 5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 และสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบูรณาการความหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ( $PNI_{modified} = 0.77$ ) ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ( $PNI_{modified} = 0.71$ ) ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ( $PNI_{modified} = 0.62$ ) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ( $PNI_{modified} = 0.61$ ) ด้านการบูรณาการความหลากหลาย ( $PNI_{modified} = 0.59$ ) และด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ( $PNI_{modified} = 0.53$ )

5.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

**ตารางที่ 1** แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

ส่วนประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการของโปรแกรม	4.40	0.51	มาก	4.60	0.51	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม	4.30	0.48	มาก	4.60	0.52	มากที่สุด
3. เนื้อหาของโปรแกรม	4.38	0.49	มาก	4.62	0.49	มากที่สุด
4. วิธีการพัฒนา	4.33	0.49	มาก	4.53	0.52	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.30	0.48	มาก	4.30	0.48	มาก
<b>รวม</b>	<b>4.34</b>	<b>0.49</b>	<b>มาก</b>	<b>4.53</b>	<b>0.50</b>	<b>มากที่สุด</b>

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินโปรแกรม เห็นว่า ความเหมาะสมของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และ 4.53 ตามลำดับ

## 6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

6.1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำ

เทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร รองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการบูรณาการความหลากหลาย ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และด้านความคิดสร้างสรรค์ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันเทคโนโลยีมีส่วนสำคัญในการช่วยจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะด้านเทคโนโลยีมาใช้เสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยต้องส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะภาวะผู้นำการเรียนรู้จำเป็นต้องเข้าไปอยู่ในทุกระบบและทุกระดับที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ กนกอร สมปราษฎ์ (2559) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญและเป็นงานหลักของผู้บริหารการศึกษาที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตกมล โคตรทองกลาง (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบูรณาการความหลากหลาย ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์

6.1.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการบูรณาการความหลากหลายตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายขององค์กร กนกอร สมปราษฎ์ (2560) กล่าวถึง สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 นั้นได้แก่ การสร้างแนวปฏิบัติ การจัดสภาพแวดล้อมและให้ความช่วยเหลือแก่ครูผู้ปฏิบัติ สนับสนุนให้มีการทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดีของแต่ละคน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนในเรื่องความเป็นจริงของชีวิตโดยการใช้โครงงาน สนับสนุนให้มีอุปกรณ์เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ จัดสถานที่ให้เหมาะกับการเรียนเป็นกลุ่ม ทำงานเป็นทีมและการเรียนรู้รายบุคคล ส่งเสริมให้ชุมชนและระดับนานาชาติมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทั้งแบบพบปะกัน (face to face) และแบบออนไลน์ (online) ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูเบศร์ บาลชน (2563) ได้ศึกษาโมเดลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การนวัตกรรมของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น : โมเดลแข่งขันภาวะผู้นำการเรียนรู้ และภาวะผู้นำแบบร่วมพลัง พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การนวัตกรรมของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น 1.1) ระดับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ

และเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำการเรียนรู้ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีผลต่อองค์กร เช่นเดียวกับสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

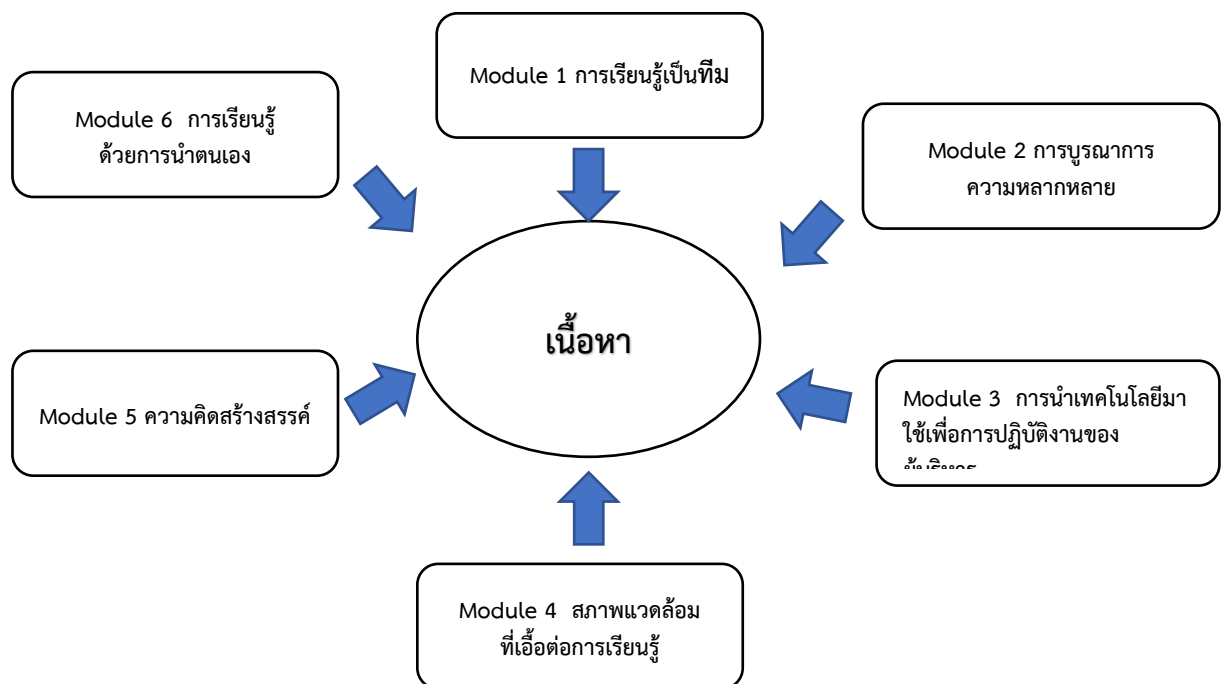
6.1.3 ผลการศึกษาลำดับความต้องการจำเป็น (PNI<sub>modified</sub>) เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า เมื่อพิจารณาเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการบูรณาการความหลากหลาย และด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสำคัญและความจำเป็นในปัจจุบัน เพราะเป็นทักษะสำคัญของการเป็นผู้นำที่จะต้องมีความคิดที่แปลกใหม่สร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ ดวงกลม กลิ่นเจริญ (2545) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการคิดรวบรวมเหตุการณ์ หรือแก้ปัญหาได้กว้างไกลหลายทิศทาง แปลกใหม่ และมีความคุณค่า โดยสามารถดัดแปลง ประยุกต์ ยืดหยุ่น ผสมผสานแนวคิดเดิมให้เกิดเป็นสิ่งแปลกใหม่และเป็นประโยชน์ รวมทั้งการมีความคิด อิสระในการตัดสินใจหรือพิจารณาสิ่งต่าง ๆ จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ด้านความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของจุลศักดิ์ ก็อกพิมพ์ (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและพฤติกรรมการสอนของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า 1) ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้เป็นทีม ความยืดหยุ่น สภาพแวดล้อมที่ทรงพลังเอื้อต่อการเรียนรู้ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหาร การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการบูรณาการ จะเห็นว่าภาวะผู้นำการเรียนรู้ด้านความคิดสร้างสรรค์ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับผลการศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์

6.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และ 4.53 ตามลำดับ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า องค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาของโปรแกรม 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับ สุวิทย์ ยอดสละ (2556) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของโปรแกรม รูปแบบและวิธีการพัฒนา โครงสร้างของโปรแกรม เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม และการวัดแล

ประเมินผล สอดคล้องกับวิจัยของ อภิศญาธัมม์ ประราสี (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) เนื้อหาสาระสำคัญของโปรแกรม 3 Module 2) โครงสร้างของโปรแกรมกำหนดสัดส่วนการพัฒนา 70 : 20 : 10 คือ ร้อยละ 70 ฝึกประสบการณ์ในงาน ฝึกประสบการณ์นอกเหนือจากงาน ร้อยละ 20 และใช้กระบวนการ PL /การให้ข้อมูลย้อนกลับและร้อยละ 10 เป็นการฝึกอบรม 3) วิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การอบรมปฏิบัติการ การระดมสมองการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสรุปองค์ความรู้ และ4) ระยะเวลาในการพัฒนาแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การฝึกอบรม ระยะที่ 2 การบูรณาการในการปฏิบัติงาน และระยะที่ 3 การติดตามผลและประเมินผลหลังการพัฒนา

### 7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 องค์ความรู้ที่ได้รับ คือ โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษามหาสารคาม เขต 2



จากแผนภาพองค์ความรู้ที่ได้รับ คือ โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย

1. หลักการของโปรแกรม: เหตุผลและความจำเป็นในการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. เนื้อหาของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 แบ่งออกเป็น 6 โมดูลดังนี้

4. วิธีการพัฒนา ประกอบด้วยวิธี ได้แก่ 1) การฝึกอบรม 2) การสัมมนา 3) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และใช้เวลาในการพัฒนาตามหลักการพัฒนาภาวะผู้นำ (70 : 20 : 10) จำนวนทั้งสิ้น 30 ชั่วโมง

5. การวัดและประเมินผล 1) ประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา 2) การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา

## 8. ข้อเสนอแนะ

### 8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ก่อนการใช้โปรแกรมควรศึกษาคู่่มือการใช้และจัดประชุมให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้ปฏิบัติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เกิดความเข้าใจ ตลอดจนแนวปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ภายในโปรแกรมอย่างชัดเจน โดยใช้กระบวนการที่หลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วม

8.1.2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ และสามารถนำไปปฏิบัติในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

### 8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ควรมีการจัดทำโปรแกรมหรือโครงการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเรียนรู้ หรือพัฒนาในแต่ละด้านให้กับผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

### 8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จึงควรทำการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้จากสถานศึกษาขนาดต่าง ๆ หรือต่างสังกัด

8.3.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มองค์ประกอบและตัวชี้วัดให้ครอบคลุมทุกด้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโปรแกรมมากขึ้น

8.3.3 ควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์หลังจากการนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ไปใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

## 9. เอกสารอ้างอิง

กนกอร สมปราษฎ์. (2559). ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (Leadership and Learning Leadership for School Principals). ขอนแก่น : คลังนันทวิทยา.

- กนกอร สมปราชาญ์. (2560). **ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิตกมล โคตรทองกลาง. (2564). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จุลศักดิ์ ก๊อกพิมพ์. (2561). **ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและพฤติกรรมการสอนของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 : การวิเคราะห์ทหุระดับ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดวงกมล กลิ่นเจริญ. (2545). **ผู้นำ:ความคิดสร้างสรรค์. การพัฒนาเทคนิค**. 14(3). 46-49.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ภูเบศร์ บาลชน. (2563). **โมเดลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น : โมเดลแข่งขันภาวะผู้นำการเรียนรู้ และภาวะผู้นำแบบร่วมพลัง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. (2564). **รายงานการประเมินตนเอง (SAR) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2**. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2.
- สุวิทย์ ยอดสละ. (2556). **การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิศุญารัตน์ ประราศี. (2561). **โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Marquardt, M. J. (2000). **Building the learning organization: A systems approach to Quantum improvement and global success**. New York : McGraw-Hill.

## 10. คำขอบคุณ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์และความช่วยเหลือจากรองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทรศิริสิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์

เรื่องมนตรี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้ให้ข้อคิดคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และตรวจสอบข้อบกพร่อง พร้อมกับชี้แนะวิธีการปรับปรุงพัฒนาในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย จนทำให้วิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรทางการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ต่อไป